



KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

BIULETYN

Z 5. POSIEDZENIA
RADY OCHRONY PRACY (X KAD.)
W DNIU 15 GRUDNIA 2015 R.

Rada Ochrony Pracy (nr 5/X kad.)

15 grudnia 2015 r.

Rada Ochrony Pracy, obradująca pod przewodnictwem poseł **Izabeli Katarzyny Mrzygłockiej (PO)**, przewodniczącej Rady, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- **przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie zagrożeń wypadkowych w budownictwie;**
- **Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2016-2018 – materiał przygotowany przez Państwową Inspekcję Pracy;**
- **sprawy bieżące.**

W posiedzeniu udział wzięła **Iwona Hickiewicz** – główny inspektor pracy wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięła pracownica Kancelarii Sejmu **Ewa Mierosławska** – z sekretariatu Rady w Biurze Prawnym i Spraw Pracowniczych.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Otwieram posiedzenie Rady Ochrony Pracy. Witam głównego inspektora pracy, panią Iwonę Hickiewicz, wraz ze współpracownikami. Witam przedstawicieli strony społecznej. Witam członków Rady. Witam wszystkich państwa.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia przewiduje: pkt 1 – przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie zagrożeń wypadkowych w budownictwie, pkt 2 – *Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2016-2018* – materiał przygotowany przez Państwową Inspekcję Pracy, pkt 3 – sprawy bieżące.

Czy są uwagi do proponowanego porządku dziennego? Nie widzę zgłoszeń.

Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia porządku dziennego? Nie widzę zgłoszeń.

Stwierdzam, że Rada przyjęła porządek dzienny.

Przechodzimy do rozpatrzenia punktu pierwszego – Przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie zagrożeń wypadkowych w budownictwie. Proszę przewodniczącą Zespołu ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy, panią prof. Danutę Koradecką, o przedstawienie projektu stanowiska.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Projekt stanowiska w sprawie zagrożeń w budownictwie został opracowany przez Zespół ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy. Oto jego brzmienie: „Rada Ochrony Pracy przy Sejmie RP na posiedzeniu 13 listopada 2015 r. zapoznała się z przedstawioną przez Państwową Inspekcję Pracy informacją na temat zagrożeń wypadkowych w budownictwie i skutecznością ich eliminowania.

Z informacji tej wynika, że w latach 2012-2014 liczba zarejestrowanych w GUS wypadków śmiertelnych i ciężkich w budownictwie uległa zmniejszeniu. Jednak na terenach budów zbadanych przez inspektorów PIP nie zmieniła się w istotny sposób liczba wypadków ciężkich. Wśród 539 poszkodowanych w 508 wypadkach przy pracy zbadanych przez inspektorów PIP w 2014 r.:

* 140 – to osoby świadczące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy (26%),

* 323 – to pracujący w firmach zatrudniających do 9 osób (59,9%),

* 339 – to osoby o stażu pracy krótszym niż 1 rok, w tym 156 osób o stażu do 7 dni (62,9%).

Od wielu lat do zdarzeń powodujących wypadki w budownictwie należą upadki osób z wysokości, uderzenie przez spadający z góry czynnik materialny, przysypanie lub zasypanie poszkodowanego ziemią a także uderzenie przez poruszający się po budowie

obiekt. Wśród przyczyn organizacyjnych badanych wypadków dominują: brak instrukcji prowadzenia procesu technologicznego, brak nadzoru, brak instruktora stanowiskowego, niewłaściwa organizacja stanowiska pracy (w tym niewłaściwy dobór środków ochrony indywidualnej). Przyczyny ludzkie wynikają głównie z nieprawidłowego zachowania pracownika, tj.: nieużywania środków ochrony indywidualnej, wejścia lub wjechania na obszar zagrożony bez upewnienia się czy nie ma niebezpieczeństwa oraz przechodzenie, przejeżdżanie lub przebywanie w miejscach niedozwolonych. Najczęściej występujące przyczyny techniczne to brak urządzeń zabezpieczających, tj. niewłaściwe środki ochrony zbiorowej lub ich brak, niewystarczająca stateczność oraz nieodpowiednia wytrzymałość czynnika materialnego oraz niewłaściwa konstrukcja urządzeń zabezpieczających.

W 2014 r. inspektorzy pracy przeprowadzili 5278 kontroli na 2775 budowach, w których zwracano uwagę przede wszystkim na bezpieczeństwo prac na wysokości, w tym na rusztowaniach (3150 kontroli na 1525 budowach) oraz przy pracach ziemnych i w wykopach (755 kontroli na 543 budowach). Większość kontroli zrealizowano na terenie małych i średnich budow ze względu na wysoką liczbę nieprawidłowości stwierdzanych w nich w poprzednich latach. Wśród kontrolowanych dominowały mikroprzedsiębiorstwa, czyli firmy o kilkusobowym zatrudnieniu (73%) oraz małe firmy, tj. o zatrudnieniu od 10 do 49 osób (24%). Stwierdzono, że skala naruszeń przepisów bhp jest nadal duża, a większość z nich dotyczyła:

- * prac na rusztowaniach (brak odbioru rusztowań, brak uprawnień kwalifikacyjnych do montażu rusztowań, niewłaściwe poręcze ochronne lub ich brak, niewłaściwe pomości robocze lub ich brak, nieodpowiednie zakotwienia, brak pionów komunikacyjnych, brak kontroli okresowych rusztowań),

- * bezpieczeństwa prac na wysokości (nieprawidłowe środki ochrony zbiorowej, niewyposażenie pracowników w wymagane środki ochrony indywidualnej),

- * wygrodzenia i oznakowania stref niebezpiecznych (prace na wysokości – w tym na rusztowaniach, prace z wykorzystaniem sprzętu do transportu pionowego, prace ziemne).

Wymagania prawne w zakresie bhp na budowach realizowane są zbyt często w sposób formalny na podstawie ogólnych planów BIOZ oraz instrukcji bezpiecznego wykonywania poszczególnych prac bez brania pod uwagę specyfiki każdej budowy.

Należy podkreślić, że nieprawidłowości w zakresie przygotowania pracowników do pracy dotyczyły głównie małych firm działających od niedawna na rynku budowlanym; mniej nieprawidłowości stwierdzono na budowach zatrudniających firmy specjalistyczne z wieloletnim doświadczeniem w branży.

W informacji omówiono również prowadzone przez Państwową Inspekcję Pracy działania o charakterze prewencyjno – promocyjnym, realizowane we współpracy z partnerami, takie jak: seminaria, szkolenia, konferencje, regionalne rady ds. bezpieczeństwa pracy w budownictwie, konkursy, a także programy prewencyjne dla firm budowlanych.

Po wysłuchaniu przedstawionej informacji oraz przeprowadzonej dyskusji Rada Ochrony Pracy uważa za niezbędną intensyfikację działań zmierzających do poprawy stanu bhp w budownictwie i zwraca uwagę na potrzebę:

- 1) prowadzenia przez Państwową Inspekcję Pracy i inne instytucje intensywnych działań edukacyjno-promocyjnych zmierzających do kształtowania wiedzy z zakresu bhp w budownictwie i świadomości jej znaczenia, zwłaszcza wśród pracodawców i pracowników, szczególnie nowozatrudnionych oraz małych firm z tej sekcji gospodarki,

- 2) realizowania nadal przez Państwową Inspekcję Pracy intensywnych kontroli, w tym w mikroprzedsiębiorstwach i małych firmach budowlanych,

- 3) monitorowania realizacji przepisów ustawy – Prawo zamówień publicznych w aspekcie form zatrudnienia a zapewnienia bezpieczeństwa zatrudnionym,

- 4) współpracy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Głównym Urzędem Statystycznym w zakresie ustalania liczby wypadków przy pracy, w których poszkodowane są osoby świadczące prace na podstawach innych niż stosunek pracy (w tym samozatrudniające się),

- 5) promowania programu prewencyjnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w którym są dostępne środki mogące być wykorzystane przez małe firmy budowlane do reali-

zacji projektów doradczych i inwestycyjnych służących poprawie bezpieczeństwa swoich pracowników.

Rada Ochrony Pracy podkreśla, że działania zmierzające do eliminowania zagrożeń w budownictwie powinny obejmować nie tylko firmy budowlane, ale odnosić się również do innych pośrednich uczestników procesu budowlanego (w tym projektantów, inwestorów)”.
 Wnioski kierujemy do realizacji do Państwowej Inspekcji Pracy, Najwyższej Izby Kontroli, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Głównego Urzędu Statystycznego oraz Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego.

Do wiadomości stanowisko otrzymują marszałkowie Sejmu i Senatu, Sejmowa i Senacka Komisje Infrastruktury, Sejmowa Komisja Polityki Społecznej i Rodziny, Senacka Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz partnerzy społeczni.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za przedstawienie projektu stanowiska.

Czy ktoś z państwa chciałby zgłosić uwagi do przedstawionego projektu?

Pan przewodniczący Janowski, proszę.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Zbigniew Janowski:

Nie uczestniczyłem w posiedzeniu, w trakcie którego dyskutowany był projekt stanowiska w sprawie zagrożeń w budownictwie, ale chciałbym zdecydowanie go poprzeć.

Na szczególną uwagę zasługują te akapity projektu, które podkreślają konieczność zaangażowania wszystkich uczestników procesu budowlanego w kreowanie warunków bezpiecznej pracy na budowach. A zalecenia kierowane są nie tylko do Państwowej Inspekcji Pracy. I mówimy szerzej – o zagrożeniach w budownictwie, bo dotyczą one nie tylko pracowników, ale także – coraz częściej – osób postronnych przebywających w bezpośrednim otoczeniu budowy.

Proponuję, aby do grona zainteresowanych problematyką bezpieczeństwa pracy w budownictwie włączyć także nowy resort infrastruktury i budownictwa.

W bieżącym roku Budowlany Zespół Trójstronny oraz Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie omawiały ten temat na wspólnym posiedzeniu. Przyjęto wówczas pewne wnioski i zalecenia. Przekazanie stanowiska Rady Ministerstwu Infrastruktury i Budownictwa pozwoliłoby nam zabiegać o włączenie odpowiednich regulacji sprzyjających bezpieczeństwu pracy do Kodeksu Budowlanego, nad którego ostateczną wersją nadal trwają prace.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Uważam, że propozycja zgłoszona przez pana Zbigniewa Janowskiego jest słuszna.

Czy ktoś z państwa jest przeciw jej przyjęciu? Nie widzę zgłoszeń.

Proszę o wpisanie do rozdzielnika Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa.

Czy ktoś z państwa ma inne uwagi do projektu stanowiska? Nie widzę zgłoszeń.

Przystępujemy do głosowania. Kto jest za przyjęciem stanowiska w brzmieniu zaproponowanym w projekcie opracowanym przez Zespół ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy? Kto jest przeciw? Kto wstrzymał się od głosu?

Stwierdzam, że Rada jednogłośnie przyjęła stanowisko w sprawie zagrożeń wypadkowych w budownictwie.

Przechodzimy do rozpatrzenia punktu drugiego porządku dziennego – *Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2016-2018*. Materiał został przygotowany przez Państwową Inspekcję Pracy.

Proszę o zabranie głosu głównego inspektora pracy, panią Iwonę Hickiewicz.

Główny inspektor pracy Iwona Hickiewicz:

W czasie prac nad *Programem działania Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2016-2018*, który mam zaszczyt przedstawić, uwzględniliśmy propozycje związków zawodowych, organizacji pracodawców, ministerstw i urzędów centralnych, a także organów kontroli warunków pracy.

Problematyka zadań kontrolnych i prewencyjnych, zawartych w dokumencie, koncentruje się na wspieraniu pracodawców w dążeniu do ograniczania zagrożeń skut-

kujących wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi, zgodnie ze strategią Unii Europejskiej dotyczącą bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2014-2020. Priorytetem pozostaje problematyka nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy (ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia nadużywania umów prawa cywilnego), a także czasu pracy, w tym w warunkach zagrożenia szkodliwymi czynnikami środowiska zawodowego. Będziemy nadal kontrolować przestrzeganie prawa wobec pracowników tymczasowych.

Potrzebę uzupełniania działań kontrolnych różnorodnymi formami edukacji wyrażają zalecenia instytucji Unii Europejskiej, Rady Ochrony Pracy i komisji sejmowych. Inspekcja Pracy skieruje działania edukacyjne zwłaszcza do mikro- i małych przedsiębiorstw, w których poziom znajomości prawa pracy jest niższy niż w dużych zakładach. W 2016 r. inspektorzy pracy przeprowadzą 80 tys. kontroli. Do udziału w przedsięwzięciach o charakterze prewencyjno-promocyjnym inspekcja pracy zaprosi 110 tys. podmiotów – pracodawców, przedsiębiorców, pracowników i innych osób świadczących pracę, rolników indywidualnych, dyrektorów szkół, nauczycieli.

Na działania kontrolno-prewencyjne ujęte w *Programie* składają się zadania długofalowe (na lata 2016-2018), bieżące (na rok 2016) i stałe. Zadania te będą koordynowane centralnie i realizowane według jednolitej metodyki, co umożliwi uzyskanie jednorodnych danych niezbędnych do prac analitycznych i formułowania wniosków. Dopełniają *Program* zadania wspólne (realizowane przez kilka okręgowych inspektoratów pracy i koordynowane przez jeden z nich) oraz zadania własne okręgowych inspektoratów pracy.

W ramach I etapu działań długofalowych inspektorzy sprawdzać będą prawidłowość zawierania umów cywilnoprawnych, stosowanych często w warunkach właściwych dla stosunku pracy. Skontrolujemy budownictwo w 2016 r., gastronomię i hotelarstwo w 2017 r., agencje ochrony osób i mienia w 2018 r., czyli branże szczególnie zagrożone naruszeniami prawa w tym zakresie. Ocenimy skalę omijania i naruszania przepisów art. 23¹ Kodeksu pracy przy stosowaniu *outsourcingu* pracowniczego.

Zaplanowaliśmy także długofalowe działania o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa pracy, na które składają się, m.in. kontrole i doradztwo w zakresie obniżenia poziomu ryzyka w zakładach objętych wzmożonym nadzorem oraz zarządzania ryzykiem w zakładach o największej liczbie wypadków przy pracy, a także kampania prewencyjno-kontrolna na rzecz ograniczenia zagrożeń zawodowych w zakładach produkujących wyroby tartaczne i wyroby z drewna.

Wśród zadań bieżących na 2016 r. znalazły się w szczególności kontrole przestrzegania znowelizowanych przepisów o umowach terminowych, które wejdą w życie w pierwszej połowie przyszłego roku. Przewidzieliśmy ponadto specjalistyczne kontrole w zakładach różnych branż, ukierunkowane na ochronę zdrowia osób świadczących pracę w warunkach przekroczenia NDS lub NDN czynników szkodliwych (z uwzględnieniem aspektu czasu pracy takich osób). Ze względu na złożoność problematyki kontrole te prowadzone będą przez dwuosobowe zespoły inspektorskie, podobnie jak kompleksowe kontrole przestrzegania prawa pracy, w tym bhp, w zakładach produkcyjnych, które nie były sprawdzane przez PIP w ciągu ostatnich 5 lat. Bezpieczeństwo pracy w zakładach usług leśnych oraz spełnianie wymagań zasadniczych dla maszyn poligraficznych, do przetwórstwa papierniczego oraz dla rękawic ochronnych będą stanowić przedmiot kolejnych kontroli w grupie zadań bieżących.

Przejdźmy do zadań stałych, wśród których wymienić należy przede wszystkim badanie przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy, kontrolę stosowania środków zapobiegawczych, sprawdzanie przygotowania pracowników do bezpiecznego wykonywania pracy, a także planowe kontrole (wsparte programami edukacyjnymi) w sektorach wysokiego ryzyka, w tym w budownictwie, gdzie prowadzimy również tzw. krótkie kontrole skoncentrowane na likwidacji bezpośrednich zagrożeń życia i zdrowia pracowników budowlanych.

Egzekwowaniu należności ze stosunku pracy towarzyszyć będą szczegółowe kontrole przestrzegania przepisów o czasie pracy, ponieważ nieprawidłowości w obu obszarach mają ze sobą ścisły związek. Ze względu na czasochłonność i wymóg specjalistycznej wiedzy prawnej również te kontrole poprowadzą dwuosobowe zespoły inspektorskie.

W grupie stałych zadań kontrolnych istotne znaczenie – jak wspominałam – ma problematyka pracy tymczasowej. Zadania przewidziane do realizacji w tym zakresie nawiążą do ogólnoeuropejskiej kampanii SLIC poświęconej bezpieczeństwu i zdrowiu tej grupy zatrudnionych.

Będziemy nadal kontrolować agencje zatrudnienia oraz legalność zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców. Legalność zatrudnienia obywateli polskich inspektorzy sprawdzą w branżach o największej skali nieprawidłowości (transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, budownictwo, rolnictwo), a także w sezonowych placówkach handlowych, punktach gastronomicznych i przedsiębiorstwach świadczących usługi hotelarskie oraz w podmiotach zatrudniających małą liczbę pracowników lub np. wyłącznie osoby na podstawie umów cywilnoprawnych. Natomiast kontrole legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców są przewidziane podczas każdej kontroli podmiotu, który powierza pracę cudzoziemcom z państw spoza Unii Europejskiej czy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Stałe działania kontrolne Inspekcji Pracy obejmują także zakłady zatrudniające osoby niepełnosprawne (w tym zakłady ubiegające się o nadanie statusu zakładu pracy chronionej lub posiadające już taki status), firmy transportowe (w tym w ramach Krajowej Strategii Kontroli przepisów w zakresie czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców), placówki handlowe, zakłady branży paliwowej, zakłady azotowe i wiele innych.

Rokrocznie przedmiotem badań Inspekcji Pracy są skargi i wnioski. To bardzo czasochłonne zadanie, ponieważ kontrole skargowe stanowią co roku ok. ogółu przeprowadzonych kontroli.

Stałe zadania PIP uwzględniają również różnorodne działania o charakterze prewencyjnym i edukacyjnym, w tym program prewencyjny dla małych przedsiębiorstw (zatrudniających poniżej 50 pracowników): „Zarządzanie bhp – prewencja wypadkowa”, program ukierunkowany na zmniejszenie zagrożeń i eliminację nieprawidłowości w mikrozakładach – „Zdobądź Dyplom PIP”, program prewencyjny „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy”, który będzie wsparty realizowaną już trzeci rok kampanią „Stres w miejscu pracy”; działania prewencyjno-promocyjne w rolnictwie indywidualnym oraz konkursy popularyzujące problematykę prawa pracy. Wśród programów edukacyjnych istotne znaczenie ma program „Kultura bezpieczeństwa” promujący zagadnienia ochrony pracy wśród uczniów i studentów.

Jak co roku pracownicy, pracodawcy i inni zainteresowani mogą liczyć na bezpłatne poradnictwo prawne i techniczne ze strony PIP. Przypominam, że corocznie udzielamy ponad 1 mln porad.

W 2016 r. Inspekcja Pracy podejmie nowe zadania, które są konsekwencją zmian regulacji prawnych, w związku z obowiązkiem implementacji przepisów prawa Unii Europejskiej. Wejście w życie ustawy z 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych oraz niektórych innych ustaw powoduje konieczność dodatkowych szkoleń dla inspektorów pracy, a także zwiększenia zakresu i liczby kontroli. Nowelizacja ustawy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego – implementująca nowe dyrektywy dotyczące materiałów wybuchowych oraz wyrobów pirotechnicznych – oznacza konieczność dodatkowych szkoleń dla inspektorów i zwiększenia liczby inspektorów specjalizujących się w zagadnieniach nadzoru rynku w zakresie ww. materiałów wybuchowych.

Kontrolowana będzie prawidłowość nawiązywania i rozwiązywania umów, w szczególności na czas określony, w związku z istotnymi zmianami w zakresie zawierania umów o pracę wprowadzonymi przez ustawę z 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw. Nakłada ona również nowe obowiązki na inspekcję pracy związane z wymogiem informowania właściwego okręgowego inspektora pracy o zawarciu umowy o pracę na czas określony bez stosowania ustawowych limitów z obiektywnych przyczyn dotyczących pracodawcy oraz z uprawnieniem kierowania przez inspektorów do sądów powództw o ustalenie istnienia stosunku pracy, w tym w szczególności rodzaju umowy o pracę. Nowa regulacja przewiduje ściganie przez

inspektorów PIP wykroczeń polegających na niezawiadomieniu okręgowego inspektora pracy o zawarciu takiej umowy.

W trakcie prac nad projektem tej ustawy poinformowałam ministra pracy i polityki społecznej o konieczności uruchomienia dodatkowej aplikacji inspektorskiej dla 30 osób. Dodam, że wprowadzenie obowiązku zawiadamiania właściwego inspektora pracy o zawarciu umowy o pracę na czas określony, do której nie miałyby zastosowania ograniczenia przewidziane w art. 25¹ §1 Kodeksu pracy, wiąże się z koniecznością opracowania systemu informatycznego dla danych zgłaszanych przez pracodawców.

Zadania wspólne okręgowych inspektoratów pracy przewidują m.in. działania ukierunkowane na ograniczenie zagrożeń zawodowych związanych z występowaniem pola elektromagnetycznego, zagrożeń w podmiotach skupu, przechowywania i przetwarzania produktów roślinnych, a także kontrole przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp, przy robotach związanych z drążeniem wyrobisk korytarzowych w podziemnych zakładach górniczych oraz przepisów bhp w zakładach produkcji wyrobów ze szkła i/lub porcelany.

Najistotniejsze problemy ochrony pracy w skali lokalnej obejmują zadania własne okręgów.

Ograniczaniu i eliminowaniu zagrożeń zawodowych służyć będą kontrole, m.in. w oczyszczalniach ścieków, w zakładach produkujących wyroby metalowe, prowadzących plastyczną i cieplną obróbkę metali, samochodowych zakładach naprawczych, zakładowych bocznicach kolejowych, zakładach rolnych, zakładach produkujących prefabrykaty budowlane, a także stanowisk pracy wyposażonych w monitory ekranowe.

Kontrole kompleksowe zaplanowano w podmiotach gospodarczych świadczących usługi dla energetyki zawodowej, zakładach zajmujących się wydobywaniem i przeróbką kopalin pospolitych, w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą w regionach turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem pasa nadmorskiego.

Podmioty organizujące wypoczynek dzieci i młodzieży, baseny i parki wodne zostaną sprawdzone pod kątem legalności zatrudnienia i bhp.

Popularyzowane będą w różnorodnych formach przepisy o ochronie pracy i legalności zatrudnienia.

Program zakłada zwiększenie liczby kontroli, które ze względu na swój cel lub zakres powinny być prowadzone, jak wcześniej zaznaczałam, przez dwuosobowe zespoły inspektorskie – w przypadku kompleksowej oceny stanu przestrzegania prawa, kontroli wymagających specjalistycznej wiedzy w różnych dziedzinach, kontroli legalności zatrudnienia – oraz zwiększenie zaangażowania inspektorów pracy w działania prewencyjne.

Priorytetem jest jakość kontroli, czyli konkretne efekty osiągnięte w kontrolowanych zakładach, mam na myśli poprawę warunków pracy i respektowania uprawnień pracowniczych. Zwrócimy szczególną uwagę na dobór zakładów do kontroli sprawdzających. Pracodawcy, którzy dopuścili się rażących naruszeń przepisów prawa, powinni liczyć się z kolejną wizytą inspektora pracy.

W 2016 r. Inspekcja Pracy będzie realizować zadania kontrolne i prewencyjne, współpracując – jak dotychczas – z organami administracji publicznej, jednostkami samorządu terytorialnego, organami nadzoru i kontroli warunków pracy, instytucjami działającymi na rzecz ochrony pracy i instytucjami badawczymi. Współpraca ta ukierunkowana zostanie na działania:

- motywujące mikro- i małe przedsiębiorstwa do stosowania skutecznych rozwiązań zapobiegających zagrożeniom zawodowym (w tym w odniesieniu do nowo przyjętych pracowników) oraz przestrzegania uprawnień pracowniczych i legalnego zatrudniania,
- aktywizujące pracowników do uczestnictwa w procesie wdrażania rozwiązań na rzecz bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Przejdę do kwestii szkolenia nowych kadr inspektorskich i doskonalenia wiedzy pracowników PIP. Działalność szkoleniowa w tym zakresie prowadzona będzie głównie w Ośrodku Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy we Wrocławiu. W większości obejmie pracowników wykonujących i nadzorujących czynności kontrolne oraz realizujących zadania prewencyjne. Zaplanowano również szkolenia, m.in. dla osób udzielających

porad prawnych, pracowników administracyjnych, pracowników komórek kadrowych, księgowości i informatyków.

Kontynuowane będą prace związane z informatyzacją PIP, które uwzględnią, m.in. wdrożenie systemu do elektronicznego obiegu dokumentów, a także nowego systemu do ochrony sieci teleinformatycznej przed zagrożeniami zewnętrznymi.

Aktywność Państwowej Inspekcji Pracy na forum międzynarodowym to przede wszystkim wypełnianie zobowiązań związanych z członkostwem w Komitecie Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC), udziałem w pracach grup roboczych Rady Unii Europejskiej oraz w Grupach Współpracy Administracyjnej (ADCO). Współpraca z międzynarodowymi organizacjami i stowarzyszeniami oraz zagranicznymi instytucjami partnerskimi wnosi istotne wartości i doświadczenia usprawniające funkcjonowanie PIP.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za przedstawienie *Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na lata 2016 – 2018*.

Otwieram dyskusję.

Kto z państwa chciałby zabrać głos?

Pan przewodniczący Janowski, proszę.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Zbigniew Janowski:

Odpowiada mi koncepcja założeń do *Programu działania PIP na lata 2016-2018*, w tym wybór priorytetów i koncentracja zadań na kilku najważniejszych obszarach. Wybór obszarów jest zawsze trudny, głównie ze względu na ograniczone możliwości działania Inspekcji Pracy. Ale ten wybór jest dobrze udokumentowany. Hierarchia zadań długofalowych, z punktu widzenia związków zawodowych, jest jak najbardziej właściwa.

Na podkreślenie zasługuje to, że duża grupa zadań długofalowych odnosi się do organizacji rynku pracy, w tym nowych regulacji dotyczących umów cywilnoprawnych i działalności podmiotów organizujących pracę tymczasową.

Chcę zwrócić uwagę na jeszcze jedną kwestię. Otóż, w przedłożonym dokumencie napisano, że celem Państwowej Inspekcji Pracy jest działalność na rzecz poprawy przestrzegania prawa wobec osób świadczących pracę. Tylko tyle i aż tyle. Dobrze, żebyśmy to zapamiętali. To nie PIP tworzy rozwiązania prawne i nie PIP realizuje je w miejscach pracy. To parlament i rząd muszą tworzyć optymalne prawo, a pracodawcy i pracownicy muszą je prawidłowo realizować.

Oczekiwania, że jedna instytucja kontrolna i prewencyjna radykalnie zmieni działanie całego polskiego rynku pracy są naiwne i szkodliwe. Potrzebna jest dalsza budowa systemu, w którym kultura bezpieczeństwa pracy będzie instrumentem biznesowym, dominującym na rynku. Chodzi o stworzenie systemu, w którym przede wszystkim sam rynek będzie eliminował łamiących prawo pracy, a PIP i sądy będą wspomagać ten proces.

Zyczę Inspekcji Pracy, aby potrafiła przełożyć trzyletni program na maksymalnie efektywne coroczne plany działania.

Członek Rady Ochrony Pracy Jan Rulewski:

Chciałbym – w podobnym jak przedmówca tonie – wypowiedzieć się o całości przedłożonego materiału i przyjętej strategii zarówno w programie trzyletnim, jak i w programach rocznych. Pojawia się jednak pytanie – czy utrzymująca się od kilku lat liczba kontroli na poziomie 80 tys. jest nieprzekraczalna? Zwracam uwagę, że Inspekcja Pracy została wyposażona w szereg instrumentów technicznych i organizacyjnych umożliwiających zwiększenie liczby kontroli. Chodzi przede wszystkim o dotarcie do zakładów, w których przez kilka, a niekiedy nawet kilkanaście lat nie było kontrolowane przez PIP. Wprawdzie w programie działania wśród zadań bieżących na 2016 r. przewidziano – co należy odnotować z satysfakcją – przeprowadzanie kontroli w zakładach, w których nie było ich przez 5 lat. Łączną liczbę tych kontroli – 184 – oceniam jako bardzo skromną. To po 10 lub nieco więcej kontroli okręgowych inspektoratach pracy. To znaczy, że w każdym okręgu zostanie skontrolowanych jedynie 10 zakładów, w których nie prowadzono kontroli przez 5 lat. Kontrole będą kompleksowe. Będą je prowadzić dwuosobowe zespoły inspektorskie. Chciałbym jednak zauważyć, kompleksowość oznacza zmniejszenie czę-

stotliwości. Dlatego postuluję wzrost liczby kontroli. Pamiętam czasy, gdy liczba kontroli sięgała 90 tys. czy 100 tys. rocznie.

Drugie zagadnienie, które polecam uwadze Rady dotyczy rozłożenie akcentów w programie trzyletnim. Chodzi o kontrole agencji ochrony osób i mienia przewidziane na 2018 r. To dość odległy termin zważywszy na nieprawidłowości występujące w tych podmiotach. W moim okręgu obserwuję zjawiska o kryminalnym charakterze. Mówię o tworzeniu warunków pracy niewolniczej lub półniewolniczej. Agencje ochrony osób i mienia korzystają z dotacji przeznaczonej przez państwo dla przedsiębiorców oraz pracowników niepełnosprawnych. Podmioty te zmuszają te osoby do podpisywania fikcyjnych umów. Wymuszają na niepełnosprawnych stawki nawet poniżej 4 zł. Liczba pracowników zatrudnionych w taki sposób sięga od kilkuset do kilku tysięcy. To niszczy istotę systemu wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych. Zjawisko, o którym mówię, nie pojawiło się wczoraj i na pewno nie zniknie jutro. Dlatego 2018 r. jest terminem zbyt odległym na kontrole agencji ochrony osób i mienia.

Uchwalono nowe prawo dotyczące przetargów. Nakłada ono na firmę uczestniczącą w przetargu obowiązek wykazania pracowników zatrudnionych na umowę o pracę pracowników. Uważam, że nowe regulacje – będące przedmiotem debat Rady Dialogu Społecznego – powinny zostać uwzględnione w programie działania PIP, zwłaszcza że interesują się nimi zarówno pracodawcy, jak i pracownicy, a także odbiorcy usług.

Chciałbym zwrócić uwagę na kwestię pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. CIOP-PIB wniósł szczególny wkład w specyfikację tych prac i stanowisk, na których są wykonywane. Monitorowałem tę trudną sprawę. Okazuje się, że w małych, a także w dużych zakładach istnieje olbrzymia niechęć do prowadzenia rejestrów. A to oznacza redukcję uprawnień pracowników. Zakłady nie chcą przyznać, że u nich występują prace w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. „U nas wszystko normalnie. Nie ma potrzeby prowadzenia takiej ewidencji” – mówi dyrektor zakładu. Tymczasem pracują tam w warunkach skażenia, np. odlewnicy czy spawacze. Takie postępowanie ma negatywne konsekwencje, m.in. dla zdrowia, jak i wysokości przyszłych emerytur tych pracowników.

Wracając do liczby kontroli, z wykresy na str. 4 wynika, że w 2016 r. tyle samo kontroli zostanie przeprowadzonych w okręgu warszawskim i kieleckim – po 60. Czy rynek budowlany w Kielcach i Warszawie jest taki sam? Warszawski okręg nie tylko jest wielki, ale ponadto trudny technicznie – mosty, tunele, metro, trudny także – co wiemy z przeszłości – pod względem tragicznych wypadków.

Chciałbym jeszcze zwrócić uwagę, że w systemie ochrony pracy działa nie tylko Państwowa Inspekcja Pracy, ale także inne służby, w tym służby bhp. Wiele zakładów, zwłaszcza mniejszych, gdzie nie ma obowiązku tworzenia służb, traktuje tę kwestię wyłącznie w sposób formalny. Wiemy o rozbieżności między danymi GUS, ZUS i PIP dotyczącymi wypadków. Byłoby dobrze, gdyby ta działalność została objęta precyzyjnym spojrzeniem Inspekcji Pracy.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Chciałabym zupełnie inaczej spojrzeć na prezentowany dokument. Program jest profesjonalny i długofalowy. Natomiast zastanawiam się – i tutaj może spowoduję interwencję pana Duszczyka – ile zadań można jeszcze przypisać Państwowej Inspekcji Pracy. Ta lista kiedyś skończy się. Bezpieczeństwo, ochrony pracy, zdrowia i życia, eliminowanie zagrożeń. Następnie prawo pracy, czyli sprawa umów i zapewnienia odpowiednich świadczeń z tego tytułu. Wreszcie dodano nielegalne zatrudnienie. To ogromne wyzwanie, które zresztą może przekroczyć możliwości nie tylko Inspekcji Pracy. Czy sprawą nielegalnego zatrudnienia nie powinna zajmować się służba, która będzie dysponowała odpowiednim silnym mandatem kontrolowania i pomocy tym ludziom, a jednocześnie ochrony przed niespodziewanymi reakcjami? Nie wyobrażam sobie, żeby – jeżeli to zjawisko osiągnie większy wymiar – PIP mogła sobie z nim poradzić. Nie dysponuje odpowiednimi narzędziami. Nie ma ludzi przeszkolonych, m.in. fizycznie i psychicznie.

Obawiam się, że Inspekcja Pracy zacznie przypominać choinkę, na której będą zawieszane kolejne bombki z nowymi zadaniami. Trudno przypuszczać, że budżet PIP będzie

adekwatny do przypisywanych jej zadań. Każdy zespół ma swoją pojemność. Należałoby zastanowić się nad zadaniami realizowanymi przez Inspekcję. Uważam, że należałoby podjąć jakąś decyzję w tym zakresie.

Chciałabym także przekazać na piśmie pani minister szereg punktów, w których chcielibyśmy postawić się do dyspozycji Państwowej Inspekcji Pracy w realizacji wspólnych zadań.

Członek Rady Ochrony Pracy Maciej Duszczyk:

Pani prof. Koradecka wywołała mnie do dyskusji. Jestem po lekturze pracy doktorskiej, która dotyczy możliwości skutecznej kontroli zatrudniania cudzoziemców. Jednoznaczny wniosek jest taki, że w obecnie obowiązującym prawie – ustawa o cudzoziemcach, ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy, ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy itp. – nie ma takiej możliwości.

Należy zastanowić się, w jaki sposób przeorganizować model kontroli legalności zatrudnienia. Podam przykład – w 2015 r. prawdopodobnie liczba zarejestrowanych oświadczeń przekroczy 500 tys., przyjedzie ok. 250 tys. – 300 tys. Ukraińców i będzie pracowało na polskim rynku pracy. Przypominam, że zgodnie z wykładnią sądu oświadczenie nie jest dokumentem. Czyli potencjalny pracodawca, który wystawia takie oświadczenie, nie ponosi z tego tytułu żadnej odpowiedzialności. Jeżeli nawet na podstawie tego oświadczenia zatrudni 50 czy 100 osób, formalnie nie podlega żadnej karze. Można próbować go sądzić za wyłudzenie wizy, ale to jest procedura Straży Granicznej, a nie Państwowej Inspekcji Pracy.

Czy mamy koncepcję na organizację modelu kontroli legalności zatrudnienia? Jeśli nie Państwowa Inspekcja Pracy, to kto miałby to robić? Nie mam dzisiaj dobrego pomysłu. Należałoby zastanowić się, kto miałby to robić. W przypadku zatrudnienia cudzoziemców może to być Straż Graniczna. Obecny rząd planuje istotnie wzmocnić Straż Graniczną, która ma również przejąć zadania Urzędu ds. Cudzoziemców i zostać formacją – jak sformułowano – militarno-kontrolną. Zatem może w tym obszarze poszukajmy jakiegoś rozwiązania odciążającego Państwową Inspekcję Pracy.

Natomiast, z drugiej strony – kontrole Państwowej Inspekcji Pracy mają charakter kompleksowy. Jeżeli inspektor wkracza do zakładu zatrudniającego cudzoziemców, to bada również legalność ich zatrudnienia. Skuteczność kontroli w obowiązującym prawie jest absolutnie ograniczona. Owszem, oświadczenia są dobrym instrumentem, ale łatwo nadużywanym do wyłudzenia wiz czy zatrudnienia pracowników bez wynagrodzenia, w skandalicznych warunkach itp. Jednak nie likwidowałbym go, natomiast należy zastanowić się nad sposobem dalszego funkcjonowania tego modelu. Jeżeli będzie taka potrzeba, mogę podzielić się w dłuższym wystąpieniu efektami prac badawczych dotyczących tej kwestii. One pokazują skalę problemu i bezsilność państwa, które dzisiaj nie radzi sobie z tą kontrolą.

Członek Rady Ochrony Pracy Renata Górna:

Chciałabym przyłączyć się do wypowiedzi o zasadności wyboru priorytetów zarówno na przyszły rok, jak i na trzyletnią perspektywę. I jednocześnie podziękować Inspekcji Pracy za to, że co roku kieruje do związków zawodowych zapytania o obszary, które mogłyby być przedmiotem kontroli i działalności prewencyjnej i które – w naszej ocenie – mogłyby zostać umieszczone w programie działania. W tym roku również byliśmy pytani o te kwestie. Wiele zaproponowanych przez nas tematów zarówno w zakresie prawnej ochrony pracy, jak i bezpieczeństwa pracy zostało uwzględnionych w programie działania. Dlatego nie będę szczegółowo odnosiła się do tych spraw.

Chciałabym zadać kilka pytań. Działanie nr 100 dotyczy przestrzegania zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy. Dobór tych branż jest jak najbardziej zasadny. Wynika ze stwierdzanych w nich naruszeń. Rozumiem, że budownictwo, gastronomia i hotelarstwo, agencje ochrony osób i mienia będą priorytetowymi branżami przeznaczonymi do kontroli, ale to nie wyklucza kontroli w innych branżach, w których również ujawniono nieprawidłowości w tym zakresie. Mam na myśli ochronę zdrowia, z której kierowanych jest bardzo wiele skarg.

Jako interesujące oceniam zadanie nr 251, czyli kontrole zakładów, które w ciągu ostatnich 5 lat nie były kontrolowane. Przewiduje się łącznie 184 kontrole w poszczególnych okręgach. Jaka będzie struktura tych firm dobieranych do kontroli? Czy to będą mikroprzedsiębiorstwa, czy większe zakłady? Z czego wynika liczba kontroli w okręgach?

Kolejne pytanie dotyczy działalności prewencyjnej, zwłaszcza programu edukacyjnego „Kultura bezpieczeństwa” promującego zagadnienia ochrony pracy wśród uczniów i studentów. OPZZ, którego członkiem jest Związek Nauczycielstwa Polskiego, a także związki działające w obszarze szkół wyższych i nauki wyrażają gotowość do współpracy w propagowaniu materiałów i dotarciu do odbiorców. Rozumiem, że 11 tys. to liczba podmiotów – szkół, uczelni itp., z którymi Inspekcja Pracy zamierza współpracować, a nie liczba osób.

Bardzo pozytywnie oceniam przejrzystą strukturę prezentowanego materiału. Jednocześnie zwracam uwagę na wielką liczbę zadań. 80 tys. zaplanowanych kontroli to ogrom pracy. Z pewnością powinniśmy zastanowić się nad wzmocnieniem efektywności Państwowej Inspekcji Pracy. Chodzi o to, aby dobór zadań kontrolnych i prewencyjnych był zgodny z wymaganiami i wyzwaniem rynku pracy, a jednocześnie nie obciążał tak instytucji jak obecnie.

Członek Rady Ochrony Pracy Janusz Kowalski:

Liczba kontroli nie przesądza o wyeliminowaniu negatywnego zjawiska. Sądzę, że należy położyć większy nacisk na edukację. Izba rzemieślnicza, do której należą, prowadzi kilka szkół zawodowych. Uważam, że główny inspektor pracy wspólnie z ministrem edukacji narodowej powinien opracować program dotyczący bhp. Szkolenie bhp w szkołach zawodowych pozostawia wiele do życzenia. Kwestia bhp powinna być jedną z pierwszoplanowych. Należy nawiązać silną współpracę z zakładami pracy, zwłaszcza małymi, ponieważ szkolnictwo zawodowe głównie bazuje na zakładach zatrudniających od 10 do 20 pracowników. To rzemieślnicze warsztaty i małe przedsiębiorstwa.

Zauważam, że bhp jest traktowane tak jak do niedawna – obecnie to zmienia się – w szkole. Jak nauczyciel miał zaległości w matematyce, to zabierał w/f i robił dodatkowe lekcje. Tak samo jest z bhp. A „czym skorupka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci” – młody człowiek powinien wiedzieć, że bezpieczeństwo pracy jest istotne, bo od tego zależy jego przyszłość i kariera. Jeżeli ulegnie wypadkowi na budowie, w stolarni czy gdziekolwiek, to może to przekreślić jego plany życiowe.

Wspólnie z innymi pracodawcami z BCC, z Lewiatanem, w porozumieniu z wojewodą zorganizowaliśmy konkurs „Walka o diament”. Uczestniczą w nim głównie zakłady gastronomiczne, hotele i baseny. W tych podmiotach prowadzone są kontrole. Otrzymują one certyfikat, który jest ważny rok. Zgłosiło się bardzo dużo zakładów. Nie przypuszczaliśmy, że ten konkurs będzie tak popularny.

Członek Rady Ochrony Pracy Michał Chałoński:

Bardzo dużo powiedziano na temat merytorycznej zawartości programu. Zgadza się z tymi uwagami. Natomiast chciałbym podziękować pani minister za formę prezentacji materiału – bardzo skrótowa, czytelna i elegancka.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Nie widzę zgłoszeń.

Lista mówców została wyczerpana. Proszę panią minister o udzielenie odpowiedzi.

Główny inspektor pracy Iwona Hickiewicz:

Zacznę od wypowiedzi pani prof. Koradeckiej. Przypominam, że przy prezentacji kolejnych programów działania na posiedzeniach Rady zawsze podkreślałam, że tyle jesteśmy w stanie zaproponować w zależności od potencjału, jakim dysponujemy. „Tak krawiec kraje, jak mu materii staje”. Natomiast – zupełnie poważnie – myślę, że nadszedł czas na zastanowienie się nad może nie tyle formułą funkcjonowania Inspekcji Pracy, co realizowania przez nas różnych zadań. Ich nie ubywa, wręcz przeciwnie. Obserwując obecną dynamikę w zakresie spraw związanych z zatrudnianiem pracowników można przypuszczać, że wzrośnie liczba zadań.

Trzeba spojrzeć na Państwową Inspekcję Pracy jako na organ, który powinien skutecznie realizować przypisane mu zadania. Należy spojrzeć z różnych perspektyw – nie tylko z punktu widzenia przypisania nam zadań, chodzi również o zaplanowanie w każdym roku realizacji zadań uwzględniając liczbę inspektorów pracy. Przypominam, że od lat ta liczba jest stała. Udało nam się – o czym wspominałam na jednym z poprzednich posiedzeń – uzyskać na ten rok zwiększenie liczby etatów, co pozwoliło uruchomić drugą dodatkową aplikację inspektorską, ale ci inspektorzy zaczną wykonywać pracę zawodową dopiero w przyszłym roku.

W związku z pracami nad nowelizacją Kodeksu pracy dotyczącą umów terminowych wskazywałam ministrowi pracy i polityki społecznej, że nowe zadania związane z kontrolami w zakresie umów terminowych wymagają wzmocnienia kadrowego Państwowej Inspekcji Pracy, żebyśmy mogli jak najlepiej im sprostać. Trzeba też wspomnieć o budżecie PIP. Przypominam, że fundusz wynagrodzeń osobowych jest „zamrożony” od wielu lat. Mam nadzieję, że w przyszłym roku nastąpi jednak „odmrożenie”, z którego skorzysta m.in. Państwowa Inspekcja Pracy. Musimy utrzymywać kadrę specjalistów oraz pozyskać nowych, ale przy płacach, które oferujemy, zwłaszcza na starcie, jest to coraz trudniejsze, o czym – jak sądzę – nikogo nie trzeba przekonywać.

Przechodząc do zagadnień poruszonych w dyskusji, przede wszystkim dziękuję za dobrą ocenę przedstawionego przez nas programu. Staramy się tak planować zadania, żebyśmy byli w stanie je wykonać. Chodzi nie tylko o liczby, choć zastrzegam, że przedstawioną liczbę kontroli traktujemy jako plan minimum, czyli nie schodzimy poniżej tego poziomu. Natomiast w zależności od potrzeb, które mogą pojawić się w ciągu przyszłego roku czy najbliższych trzech lat, będziemy mogli w miarę elastycznie reagować, nie określając górnego limitu kontroli. W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rozpoczęły się prace legislacyjne nad projektami uwzględniającymi, m. in. postulaty zgłaszane przez Państwową Inspekcję Pracy. Zapewne będziemy zaangażowani w realizację tych kwestii. Zatem musimy zostawić pewien margines pozwalający nam skutecznie podjąć nowe zadania.

Jeśli chodzi o priorytety, pan przewodniczący Janowski zwrócił uwagę na kwestię rozłożenia akcentów. Przede wszystkim problem prawidłowości zatrudniania pracowników. Niejednokrotnie mówiłam – także na posiedzeniach Rady – że obecnie największym wyzwaniem jest kształtowanie prawidłowego zatrudnienia pracowników w naszym kraju oraz sposób formułowania czy precyzowania przepisów w tym zakresie. Mówi się o podjęciu prac nad nowym Kodeksem pracy, ale musimy mieć przyszłościową wizję kształtowania prawidłowego zatrudnienia pracowników. Natomiast przy obecnie obowiązujących przepisach i orzecznictwie sądowym wskazującym, że decyduje swoboda woli stron i to one decydują, na jakiej podstawie świadczona jest praca, trudno egzekwować zawieranie umów o pracę, tak jak oczekiwaliśmy. Myślę, że niezbędną jest zmiana przepisów w tym zakresie.

Kolejna kwestia, którą chciałabym zasygnalizować, dotyczy zatrudniania pracowników tymczasowych oraz działalności agencji pracy tymczasowej. Dyskutowaliśmy na ten temat na posiedzeniach Rady. W ubiegłym roku prezentowany był materiał na posiedzeniu Komisji ds. Kontroli Państwowej. Zostały zebrane wyniki naszych kontroli, wnioski związków zawodowych oraz wnioski agencji pracy tymczasowej. Pracował zespół pod egidą Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Wypracowano projekt zmian w ustawie uszczelniający system zatrudniania pracowników tymczasowych. Mam nadzieję, że będzie on przedmiotem dalszych prac, podczas których zostaną wypracowane lepsze przepisy w zakresie ochrony pracy pracowników tymczasowych, a Państwowa Inspekcja Pracy będzie je mogła skuteczniej egzekwować.

Zgadzam się z wypowiedzią pana przewodniczącego Janowskiego. Wsparcie tworzenia kultury bezpiecznej pracy przez różne instytucje i urzędy działające w tym obszarze oraz partnerów społecznych umożliwia szersze oddziaływanie i osiągnięcie lepszych efektów niż nawet najszerzej zakrojona działalność kontrolno-nadzorcza Państwowej Inspekcji Pracy.

Pan senator Jan Rulewski i pani Renata Górna wspomnieli, m.in. o planowanych kontrolach w zakładach, które nie były kontrolowane przez PIP od 5 lat. To też program

minimum. Zakładamy kontrole w firmach nie najmniejszych, ale zatrudniających przynajmniej 20 pracowników. W takich podmiotach jesteśmy w stanie skontrolować nieco szersze spectrum przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp. Przewidujemy dokonywanie kontroli przez dwuosobowe zespoły inspektorskie. Chodzi bowiem o kompleksowe zbadanie przestrzegania przepisów prawa pracy w jak najszerszym zakresie. Na tej podstawie chcemy uzyskać szerszy – a nie wycinkowy – obraz danego przedsiębiorstwa. To ważne nie tylko dla Inspekcji Pracy, ale także dla przedsiębiorcy, który powinien wiedzieć, jaki jest stan przestrzegania przepisów prawa pracy w jego zakładzie.

Jeśli chodzi o zwiększenie liczby kontroli, to przypominam, iż przewidujemy wzrost liczby zadań, zatem proponowaną w przedłożonym dokumencie liczbę kontroli traktujemy jako program minimum, poniżej którego nie zejdziemy, natomiast pozostawiamy sobie elastyczność w reagowaniu na pewne sytuacje, które mogą pojawić się.

Kontrole w agencjach ochrony osób i mienia zaplanowaliśmy na 2018 r. W 2016 r. zbadamy przestrzeganie w budownictwie zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy, a w 2017 r. – w gastronomii i hotelarstwie. Zwracam uwagę, że w bieżącym roku prowadzimy kontrole agencji ochrony osób i mienia. Na ich podstawie uzyskamy wiedzę na temat nieprawidłowości występujących w tych podmiotach. Dlatego zaplanowaliśmy kontrole przestrzegania w agencjach ochrony osób i mienia zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy na 2018 r. Chciałabym zaznaczyć, iż niezależnie od planów przewidujemy prowadzenie kontroli skargowych w tych agencjach. Zaznaczam, że jest sporo skarg dotyczących tej branży.

Zapewne należałoby zastanowić się nad zadaniami Inspekcji Pracy. Przykład kontroli legalności zatrudnienia jest sztandarowy. To zadanie zostało nałożone na PIP w 2007 r. Może mniej wątpliwości budzi legalność zatrudnienia obywateli polskich. Natomiast w przypadku legalności zatrudnienia cudzoziemców wiodąca jest – uwzględniając kompetencje i uprawnienia – rola Straży Granicznej. Stąd nasza współpraca z Strażą Graniczną. Sądzę, że byłaby potrzeba całościowa dyskusja na temat zadań PIP na którymś posiedzeniu Rady Ochrony Pracy. Mogłaby uporządkować pewne kwestie i wypracować wnioski na przyszłość, które można byłoby wykorzystać w planowaniu naszych działań czy próbach przypisywania nam kolejnych zadań.

Pani Renata Górna wspomniała o umowach cywilnoprawnych w ochronie zdrowia. W przyszłym roku będziemy badać przestrzeganie zakazu ich zawierania w ochronie zdrowia w ramach kontroli skargowych. Nie wykluczam rozszerzenia zakresu kontroli poza skargę. Sądzę, że chodzi przede wszystkim o kwestie płacowe i podstawowe warunki pracy. One powtarzają się w skargach. Mówimy o nich najczęściej na spotkaniach ze środowiskami związkowymi z ochrony zdrowia.

Dziękuję za deklarowaną wolę współpracy OPZZ i ZNP przy realizacji programu „Kultura bezpieczeństwa”. Liczba podmiotów zaplanowanych do objęcia tym programem istotnie jest pokaźna. Osiągamy już pewne efekty ucząc młodzież ponadgimnazjalną spraw związanych z bezpieczeństwem i kulturą pracy. Jeżeli młodym ludziom zaszczepimy – mówił o tym pan Kowalski ze Związku Rzemiosła Polskiego – zwracanie uwagi na zagrożenia oraz uprawnienia młodego pracownika, który wchodzi na rynek pracy, to powinno przynieść jak najlepsze efekty.

Państwowa Inspekcja Pracy sygnalizowała Ministerstwu Edukacji Narodowej potrzebę wyodrębnienia w szkołach zawodowych – jak kiedyś – przedmiotu, który obejmowałby zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy odnoszące się do zawodu, którego młodzież jest uczona. Resort zwracał uwagę, że ta problematyka rozsiana jest po różnych przedmiotach i zajęciach. Myślę, że ponowimy ten wniosek. Zobaczymy, jaka będzie reakcja resortu edukacji narodowej.

Bardzo dziękuję panu Michałowi Chałońskiemu za dobrą ocenę formy prezentacji. To też ważne. Każdego roku, zwłaszcza przy programie trzyletnim, staramy się poprawić formę prezentacji programu – jest sporo liczb, sporo informacji – żeby materiał był jak najbardziej czytelny.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za udzielenie odpowiedzi.

Projekt stanowiska przygotowuje Zespół ds. Prawno-Organizacyjnych.

Przechodzimy do spraw bieżących. Nie mogę podać dokładnego terminu styczniowego posiedzenia Rady ze względu na zmiany kalendarza sejmowego. Planuję, że posiedzenie odbędzie się w II połowie stycznia. Tematem posiedzenia będzie informacja roczna pt. „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działania prewencyjne KRUS w latach 2014 – 2015”. Przypominam że ten temat zaplanowaliśmy na styczeń podczas prac nad planem pracy. To ostatni temat z tegorocznego planu pracy. Zgłosimy zapotrzebowanie na tematy do nowego planu pracy. Członkowie Rady otrzymają maile wraz z terminami zgłaszania propozycji tematów.

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos w sprawach bieżących? Nie widzę zgłoszeń.

Jesteśmy w magicznym czasie – niesamowitym, jedynym w swoim rodzaju. Zbliżają się Święta Bożego Narodzenia i Nowy Rok. W imieniu prezydium Rady Ochrony Pracy chciałabym wszystkim państwu złożyć najlepsze życzenia wszelkiej szczęśliwości, zadowolenia, ciepłych, pięknych i rodzinnych Świąt Bożego Narodzenia. Niech o państwu nikt nie zapomina. Niech te drobiazgi, które znajdują się pod choinką, świadczą o sympatii. Życzę państwu pięknego Nowego Roku pełnego tylko pozytywnych niespodzianek i tylko tego, co jest dobre. Życzenia kieruję do członków Rady Ochrony Pracy, kierownictwa i pracowników Państwowej Inspekcji Pracy, strony społecznej, mediów i sekretariatu Rady Ochrony Pracy. Bez nich byłoby zdecydowanie trudniej – żeby nie powiedzieć niemożliwe – pracować. Życzę wszystkiego dobrego.

Wyczerpaliśmy porządek dzienny. Zamykam posiedzenie Rady Ochrony Pracy.